

CUPRINS

Cuvânt înainte	9

Capitolul 1 INCERTITUDINEA, RISCUL ȘI MANAGEMENTUL LOR..... 11

1.1 Conținutul și sursele riscului.....	11
1.1.1 Diferite perspective asupra riscului	11
1.1.2 Un model conceptual de defnire a riscului	13
1.1.3 Riscul: amenințare sau oportunitate?.....	17
1.1.4 Risc versus incertitudine.....	19
1.2 Sisteme de clasificare a riscurilor	22
1.3 Conținutul managementului riscului în organizații.....	25
1.3.1 Evoluții în managementul riscului.....	26
1.3.2 Organizarea formală a managementului riscului.....	29
1.4 Abordarea integrată a riscurilor	31
1.5 Eficacitatea managementului de risc.....	35

Capitolul 2 PROCESUL MANAGEMENTULUI DE RISC ÎN AFACERI..... 41

2.1 Etapele managementului de risc	41
2.2 Identificarea riscurilor	45
2.2.1 Aspecte metodologice în identificarea riscului	45
2.2.2 Surse de informații și metode de identificare a riscurilor.....	48
2.3 Analiza și evaluarea riscului	57
2.3.1 Estimarea probabilității.....	58
2.3.2 Estimarea impactului	67
2.3.3 Cuantificarea finală.....	68
2.4 Dezvoltarea strategiilor de răspuns la risc	69
2.5 Monitorizarea, raportarea și controlul riscurilor	72

**Capitolul 3 ASPECTE SPECIFICE MANAGEMENTULUI
DE RISC ÎN PROIECTE..... 75**

3.1 Proiectele – conținut și trăsături specifice..... 75
3.2 Categoriile de riscuri specifice proiectelor 76
3.3 Evoluția aplicațiilor specifice managementului riscului în proiecte 83
3.4 Identificarea riscurilor în proiecte 85
 3.4.1 În funcție de proveniență 85
 3.4.2 În funcție de influența asupra obiectivelor proiectului 87
 3.4.3 Identificarea riscurilor pe baza experiențelor precedente..... 88
3.5 Analiza riscului în proiecte 89
3.6 Auditul riscurilor..... 91
3.7 Metodologii internaționale pentru managementul riscului
 în proiecte 93
 3.7.1 Metodologia RISKMAN..... 93
 3.7.2 Abordare comparativă a ghidurilor *PRAM* și *PMBok*[®] 101

**Capitolul 4 METODOLOGII ȘI STANDARDE PENTRU
MANAGEMENTUL RISCULUI ÎN AFACERI..... 105**

4.1 Standardizarea și documentarea managementului de risc..... 105
4.2 Standardele ISO pentru managementul riscului..... 107
4.3 Abordarea COSO privind managementul integrat al riscului 110
4.4. Standardul asociațiilor europene de managementul riscului..... 112
4.5. Cadrul EFQM pentru managementul riscului 121
 4.5.1 Plasarea managementului de risc în contextul EFQM..... 121
 4.5.2 Cadrul pentru managementul riscului..... 122
 4.5.3 Sistemul de asigurare împotriva riscului 124
 4.5.4 Determinanții managementului riscului 125
 4.5.5 Rezultatele managementului riscului..... 128
 4.5.6 Implementarea cadrului EFQM
 pentru managementul riscului 130

Capitolul 5 MODELAREA RISCULUI..... 133

5.1 Locul modelării și simulării în managementul riscului 133
5.2 Influența riscului asupra deciziei manageriale 136
 5.2.1 Atitudinea decidenților față de risc..... 138
 5.2.2 Mediul ambiant decizional 142

5.2.3 Utilitatea și atitudinea față de risc	143
5.2.3.1 Axiomatica și funcțiile utilității	143
5.2.3.2 Construirea funcțiilor de utilitate.....	146
5.3 Metode de luare a deciziilor în condiții de risc	150
5.3.1 Metoda valorii așteptate.....	152
5.3.2 Valoarea informației perfecte	153
5.3.3 Metoda arborelui decizional	154
5.4 Metode de raționalizare a deciziilor în condiții de incertitudine.....	158
5.5 Decizia multiatribut în condiții de incertitudine și risc.....	161
5.6 Analiza riscului cu analiza de senzitivitate și tehnica simulării.....	163
5.6.1 Soluții avansate pentru realizarea analizei de senzitivitate	163
5.6.2 Tehnica simulării	166
5.7 Analiza riscului cu analiza de senzitivitate și tehnica simulării.....	168

Capitolul 6 RISCUL ÎN INVESTIȚII 175

6.1 Conținutul și trăsăturile deciziei de investiții.....	175
6.1.1 Complexitatea deciziei de investiții	175
6.1.2 Încadrarea deciziei de investiții în tipologia deciziilor organizaționale	177
6.2 Proiectul de investiții în active reale	179
6.2.1 Etapele și documentele specifice unui proiect de investiții	181
6.2.2 Sursele riscului în proiecte de investiții.....	184
6.3 Metode specifice de analiză a riscului individual al unui proiect de investiții.....	187
6.3.1 Metode subiective.....	187
6.3.2 Metode obiective	190
6.3.2.1 Analiza probabilistică a riscului	190
6.3.2.2 Calculul dispersiei, abaterii standard și a coeficientului de variație	191
6.3.2.3 Rata de actualizare ajustată la risc.....	192
6.3.2.4 Analiza de senzitivitate	194
6.3.2.5 Tehnica scenariilor	197
6.4 Analiza riscurilor investițiilor financiare și de portofoliu.....	199
6.4.1 Investițiile în active financiare	199
6.4.2 Evaluarea riscului portofoliului	200
6.4.2.1 Tipuri de riscuri	200
6.4.2.2 Relația dintre risc și rentabilitatea portofoliului.....	201
6.4.2.3 Modelul evaluării activelor financiare.....	205

6.5 Managementul riscului în investițiile internaționale.....	211
6.5.1 Riscurile asociate investițiilor internaționale	211
6.5.2 Măsurile de gestionare a riscului investițiilor internaționale	215
6.6 Exemple practice de analiză a riscului investițiilor	217

Capitolul 7 ANALIZA RISCULUI DE EXPLOATARE, FINANCIAR ȘI DE FALIMENT 223

7.1 Conținutul riscului economic (de exploatare).....	223
7.2 Metode de analiză a riscului de exploatare	224
7.2.1 Analiza pragului de rentabilitate	224
7.2.2 Metode bazate pe modelul pragului de rentabilitate.....	227
7.2.3 Sensibilitatea rezultatului în raport cu nivelul de activitate	230
7.3 Analiza riscului financiar	233
7.3.1 Conținutul riscului financiar	233
7.3.2 Metoda pragului de rentabilitate.....	233
7.3.3 Descompunerea factorială a rentabilității financiare	234
7.3.3.1 Efectul de levier financiar.....	236
7.3.3.2 Coeficientul efectului de levier financiar	238
7.4 Analiza riscului de faliment	239
7.4.1 Analiza statică a riscului de faliment pe baza bilanțului patrimonial.....	240
7.4.1.1 Analiza fondului de rulment patrimonial.....	241
7.4.1.2 Calculul ratelor de lichiditate și îndatorare.....	242
7.4.2 Metoda indicelui de bonitate	243
7.4.3 Metoda scorurilor	245
7.4.4 Analiza strategică a riscului de faliment.....	249
7.5 Exemple practice de analiză a riscului de exploatare, financiar și de faliment	255

Bibliografie 267

Anexe	273
Anexa 1 O scurtă istorie a managementului riscului: 1900-prezent	273
Anexa 2 Programe informatice pentru managementul riscului.....	278
Anexa 3 Cartografierea procesului – exemplu	287
Anexa 4 Simboluri folosite în reprezentarea arborelui defectelor	288
Anexa 5 Analiza arborelui defectelor – exemplu.....	290

Anexa 6 Metode pentru identificarea și analiza riscului	291
Anexa 7 Plan de Managementul Riscului pentru <Proiectul/organizația...>	299
Anexa 8 Structura generică a unei „Risk Breakdown Structure” (RBS) ...	313
Abstract.....	315
Contents	317